

УДК 378.147:811.124:61

DOI: <https://doi.org/10.11603/m.2414-5998.2026.3.16556>

Іванна Ворона

ORCID <https://orcid.org/0009-0005-0983-3425>

Галина Паласюк

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-0754-6394>

Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ЛАТИНСЬКИХ КРИЛАТИХ ВИСЛОВІВ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ ЗДОБУВАЧАМ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

Ivanna Vorona, Halyna Palasyuk

Ivan Horbachevsky Ternopil National Medical University of the Ministry of Health of Ukraine

METHODOLOGICAL ASPECTS OF INTEGRATING LATIN APHORISMS INTO LATIN LANGUAGE TEACHING FOR STUDENTS OF MEDICAL UNIVERSITIES

Анотація. У статті досліджено дидактичний потенціал латинських крилатих висловів як ефективного засобу професійної підготовки здобувачів вищої медичної освіти. Обґрунтовано актуальність їх використання в умовах компетентнісного підходу та гуманізації сучасної медичної освіти. Визначено роль латинських афоризмів у формуванні культурологічної, мовної, термінологічної та професійної компетентностей майбутніх медичних працівників. Показано, що латинські сентенції є не лише джерелом засвоєння граматичних конструкцій і медичної термінології, а й важливим засобом розвитку гуманістичного світогляду, професійної етики, критичного мислення та загальної культури здобувачів вищої освіти. Проаналізовано культурологічне, лінгвістичне й термінологічне значення латинських крилатих висловів, наведено приклади їх використання у професійній комунікації, навчальному процесі, художній літературі, соціальних мережах, рекламі та академічному середовищі. Особливу увагу приділено методичним аспектам інтеграції афоризмів у викладання латинської мови, зокрема їх застосуванню для закріплення граматичного матеріалу, розвитку мовної компетентності та мотивації до навчання. Запропоновано алгоритм організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти, який передбачає комплексний аналіз афоризмів із залученням граматичного, історичного, культурологічного та професійного компонентів. Наголошено, що така форма роботи сприяє розвитку навичок самоосвіти, інформаційної грамотності, академічної доброчесності, уміння аналізувати інформацію та застосовувати набуті знання у майбутній професійній діяльності. Зроблено висновок, що систематичне використання латинських крилатих висловів у навчальному процесі забезпечує поєднання мовної підготовки з формуванням професійних і загальнокультурних компетентностей майбутніх медиків, підвищує мотивацію до вивчення латинської мови та сприяє вихованню гуманістичних цінностей.

Ключові слова: латинська мова; латинські крилаті вислови; медична термінологія; професійна підготовка; здобувачі вищої медичної освіти; самостійна робота; мотивація до навчання; професійна компетентність; медична освіта.

Abstract. The article investigates the didactic potential of Latin aphorisms as an effective means of professional training for students of medical universities. The relevance of using Latin aphorisms is demonstrated within the competence-based approach and the humanisation of contemporary medical education. The role of Latin aphorisms in the development of cultural, linguistic, terminological, and professional competences of future healthcare professionals is identified. It is shown that Latin aphorisms are not only an important resource for developing humanistic values, professional ethics, and critical thinking among students of higher education, but also an effective means of mastering grammatical structures and medical terminology. Particular attention is given to the methodological aspects of integrating aphorisms into Latin language teaching, in particular their use for practising grammatical structures, developing linguistic competence, and enhancing motivation for learning. An algorithm for organising independent work of higher education students is proposed. It involves a comprehensive analysis of aphorisms including grammatical, historical, cultural, and professional components. It is emphasised that this form of work promotes the development of self-education skills, information literacy, academic integrity, analytical abilities, and the application of acquired knowledge in future professional practice. It is concluded that the systematic use of Latin aphorisms in the educational process integrates language training with the development of professional and general cultural competences of future healthcare professionals, enhances motivation for learning Latin, and fosters humanistic values.

Keywords: Latin language; Latin aphorisms; medical terminology; professional training; students of medical universities; independent work; learning motivation; professional competence; medical education.

Вступ. Сучасна система вищої медичної освіти все більше орієнтується на формування не лише професійних компетентностей, а й загальної культури майбутнього фахівця, його здатності до критичного мислення, самостійного здобуття знань, міжкультурної комунікації та професійної етики (Vorona & Kitura, 2022). У цьому контексті латинська мова виконує значно ширшу функцію, ніж просто засвоєння медичної термінології. Вона виступає важливим засобом долучення здобувачів вищої медичної освіти до європейської культурної спадщини, формування гуманістичного світогляду та професійних цінностей (Tsvyd-Nrom, 2012).

Латинські крилаті вислови (сентенції та афоризми) становлять унікальний пласт світової культурної спадщини. Вони концентрують багатовіковий досвід людства, відображають морально-етичні, філософські та професійні цінності, що не втратили актуальності й сьогодні. Саме тому використання афоризмів у процесі навчання латинської мови виконує як мовну чи термінологічну, так і виховну, культурологічну та мотиваційну функції. Незважаючи на значний дидактичний потенціал, у практиці викладання латинської мови в медичних закладах освіти афоризмам часто приділяється недостатньо уваги через обмежену кількість аудиторних годин та необхідність опанування значного обсягу термінологічного матеріалу. У таких умовах особливої актуальності набуває питання ефективного використання латинських сентенцій на заняттях латинської мови й у процесі самостійної роботи студентів.

Питання використання латинських афоризмів у навчальному процесі розглядали Ю. Цимбалюк, Й. Кобів, Л. Звонська, Г. Паласюк, О. Цвид-Гром та інші дослідники. Науковці підкреслюють, що латинські афоризми сприяють інтелектуальному розвитку здобувачів вищої освіти, формуванню світогляду, моральних цінностей та мовної культури. Латинські крилаті вислови (афоризми) виступають тим містком, який поєднує медичну прагматику з багатовіковою культурною спадщиною, формуючи деонтологічні принципи майбутнього працівника медичної сфери. Разом із тим проблему використання афоризмів як засобу організації самостійної роботи студентів медичних

спеціальностей досліджено недостатньо. Проте можливості використання латинських афоризмів як інструмента навчальної діяльності (аудиторної та позааудиторної) здобувачів вищої освіти та визначення їхньої ролі у формуванні культурологічної, мовної і професійної компетентностей майбутніх медиків залишається актуальною.

Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні дидактичного потенціалу латинських крилатих висловів у професійній підготовці майбутніх медичних працівників, визначенні їх культурологічного, мовного та термінологічного значення, а також розробленні методичних підходів до використання афоризмів у навчальному процесі й організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти з метою формування професійної, мовної та загальнокультурної компетентностей.

Теоретична частина. Сьогодні активно використовують латинські крилаті вислови у найрізноманітніших сферах людської життєдіяльності. Латинські афоризми є концентрованим вираженням когнітивного, соціокультурного та історичного досвіду людства, якому притаманні глибинний гуманізм, метафоричність та здатність до реактуалізації у новітніх соціолінгвістичних умовах (Palasiuk et al., 2023). Вивчення крилатих висловів майбутніми фахівцями медичної сфери стимулює розвиток їхнього понятійного апарату, загальнокультурного світогляду та інтелектуальної гнучкості.

Традиційна структура підручників з латинської мови, де крилаті вислови закріплені за фінальним блоком кожної теми, має методичне обґрунтування. Афоризми до кожної теми підібрані за принципом ізоморфізму, тобто вони містять саме ті граматичні та синтаксичні конструкції, які становлять ядро поточного практичного заняття (Palasiuk et al., 2023). Це відкриває перед викладачем подвійну перспективу: з одного боку, афоризм виступає як ефективне завдання для закріплення граматичного матеріалу, з іншого – стає тригером для реалізації виховного та деонтологічного аспектів вищої медичної освіти.

Вивчення латинських крилатих висловів має комплексний вплив на підготовку майбутнього фахівця. Цей вплив можна розділити на три ключові аспекти (рис. 1).

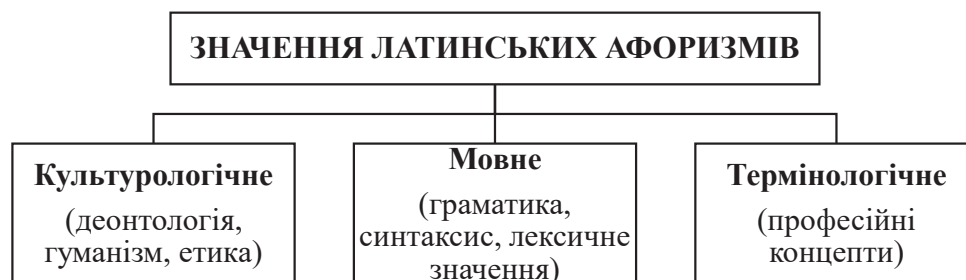

Рис. 1. Аспекти вивчення латинських крилатих висловів

1. Культурологічне (деонтологічне) значення

Культурологічне значення афоризмів базується на концепції діалогу культур, де антична спадщина виступає фундаментом європейського гуманізму (Tsvyd-Hrom, 2012). Латинська мова «як сполучна ланка між античністю та сучасною європейською культурою сприяє формуванню морально зрілої особистості» (Kolodnytska & Palasiuk, 2019). Латинські афоризми акумулюють історичний досвід людства, відображають розвиток філософської думки, науки, освіти та медицини. Вони формують у здобувачів вищої освіти цілісне уявлення про розвиток європейської науки та культури, розширюють світогляд здобувачів вищої освіти.

Для майбутніх медиків афоризми – це перші уроки лікарської етики та деонтології, а вислови Гіппократа, Галена, Цицерона, Сенеки, Вергілія, Горація, Плінія Старшого, Цельса, Юстиніана формують гуманістичний світогляд. Наприклад, у вислові “*Aliis inserviando consumor*” (Служачи іншим, згораю сам) закладено концепт гуманізму та жертвності. Афоризм “*Mens sana in corpore sano*” (У здоровому тілі – здоровий дух) у медичній інтерпретації постає як філософська основа профілактичної медицини та психосоматики, демонструючи здобувачам вищої освіти єдність психічного та тілесного здоров’я пацієнта. Вислів “*Sapere aude*” (Насмійся бути мудрим) сприяє усвідомленню цінності знань і самостійного мислення (Tsymbaliuk, 1990).

Доцільним є тематичне групування латинських висловів відповідно до змісту навчальної діяльності. Особливе зацікавлення для майбутніх медиків становлять сентенції професійного спрямування, зокрема “*Primum non nocere*” (Найперше не нашкодь), “*Medice, cura aegrotum, non morbum*” (Лікарю, лікуй хворого, а не хворобу), “*Diagnosis bona – curatio bona*” (Добрий діагноз – добре лікування), “*Natura sanat, medicus curat*” (Природа оздоровлює, лікар лікує). Вони знайомлять здобувачів вищої освіти з принципами медичної етики, професійними цінностями лікаря та базовими медичними поняттями. Не менш важливими є афоризми, присвячені навчанню та науковому пізнанню. Такі вислови, як “*Repetitio est mater studiorum*” (Повторення – мати навчання), “*Scientia potentia est*” (Знання – це сила), “*Non scholae, sed vitae discimus*” (Не для школи, для життя вчимося), формують позитивне ставлення до освіти, підкреслюють значення знань і безперервного професійного розвитку.

Окрему групу становлять латинські афоризми, присвячені моральному вихованню громадян і любові до батьківщини. Використання таких висловів на заняттях із латинської мови сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти патріотичних цінностей, поваги до народу, держави та національних традицій. Під час вивчення теми

«Іменники другої відміни» здобувачам вищої освіти можна запропонувати афоризми “*Et fumus patriae dulcis est*” (І дим батьківщини солодкий), “*Aut cum scuto, aut in scuto*” (Зі щитом або на щиті). Останній вислів актуальний і сьогодні, хоча пов’язаний ще зі спартанською традицією, за якою воїн мав повернутися переможцем або загинути з честю (Tsymbaliuk, 1990). Особливо важливим є те, що латинські афоризми сприяють формуванню гуманістичного світогляду майбутнього медика, вихованню поваги до людського життя, відповідальності та професійного обов’язку.

2. Мовне (лінгвістичне) значення крилатих висловів

Вивчення афоризмів дає змогу поєднати культурний та мовний компоненти навчання. Кожен вислів являє собою завершену граматичну конструкцію, яка може бути використана для закріплення відмінкових форм іменників, вивчення дієвідмін дієслова, аналізу синтаксичних конструкцій, засвоєння нової лексики. Афоризми є ідеальним дидактичним матеріалом для засвоєння граматики, адже набагато легше запам’ятати відмінювання іменників чи дієслівні форми на живих, милозвучних прикладах, аніж на ізольованих словах. Так, вивчаючи наказовий спосіб (*modus Imperativus*), здобувачам вищої освіти можна запропонувати розглянути вислови “*Divide et impera!*» (Розділяй і володарюй!), “*Festina lente!*» (Поспішай повільно), “*Noli nocere!*» (Не зашкодь!), “*Disce aut discede*” (Вчися або відійди) і на цих прикладах закріпити правила граматики.

Афоризм “*Per aspera ad astra*” (Через терни до зірок) допомагає закріпити вивчення прийменника та відмінювання іменників 2-ї відміни середнього роду. Здобувач вищої освіти може простежити що у запропонованому вислові наявні прийменники *ad* та *per*, які керують знахідним відмінком (Acc.), тому прикметник *asper, era, erum* та іменник 2-ї відміни *astrum, i n* уживаються у знахідному відмінку множини.

Багато сталих латинських висловів активно використовуються в освіті, медицині, науці та діловому спілкуванні без перекладу, зокрема “*Nota bene (NB!)*» (зверни увагу), “*ad litteram*” (дослівно), “*pro et contra*” (за і проти), “*pro forma*” (для форми), “*post scriptum*” (після написаного), “*terra incognita*” (невідома земля, невідома галузь знань) і “*propria manu*” (власноручно) та ін. Ознайомлення з такими висловами сприяє розширенню професійної мовної компетентності майбутніх медичних працівників та формує навички коректного використання латинської термінології. Таким чином, афоризми стають не лише носієм культури, а й ефективним інструментом практичного засвоєння граматики. Завдяки внутрішній римі афоризми легко запам’ятовуються,

і це розвиває довготривалу лінгвістичну пам'ять здобувачів вищої освіти.

3. Термінологічне значення латинських афоризмів для майбутніх медиків

Крилаті вислови крім того, що знайомлять здобувачів вищої освіти з професійною етикою лікаря, історією медицини, основами лікарської деонтології, ще й готують до вивчення медичної термінології. Багато афоризмів містять базові медичні поняття, які згодом трансформуються у клінічні чи анатомічні терміни. Наприклад, у крилатому вислові "*Mens sana in corpore sano*" (У здоровому тілі – здоровий дух) слово "*corpus, oris m*" (тіло) є базовим анатомічним терміном, а основа прикметника "*sānus, a, um*" (здоровий) – основою для термінів «санація», «санаторій». Аналізуючи афоризми, здобувач вищої освіти виконує деконструкцію слова, виділяючи терміноелементи, що полегшує подальше розуміння медичних термінів без зазубрювання.

Доцільно пропонувати здобувачам вищої освіти для засвоєння найбільш уживані латинські словосполучення й професійні міжнародні мовні формули, що широко застосовуються у медичній практиці. Наприклад, вислови "*in vitro*" (у пробірці), "*in vivo*" (у живому організмі), "*status quo*" (існуючий стан), "*status praesens aegroti*" (теперішній стан хворого), "*per os*" (через рот), "*post mortem*" (після смерті), "*exitus letalis*" (смертельний кінець), "*ex tempore*" (у потрібний момент, у міру потреби), "*in corpore*" (у повному складі), "*in die*" (щодня, щоденно) активно використовуються у медицині, біології, фармації (Kovalskyi et al., 2000). Вони забезпечують точність формулювань та уніфікацію професійної комунікації.

Як ми зазначали вище, одним із найбільш поширених способів роботи з латинськими

сентенціями є їх використання на початку заняття. Короткі афоризми можуть слугувати своєрідним мотиваційним вступом до практичного заняття. Такі вислови налаштовують здобувачів вищої освіти на навчальну діяльність, активізують пізнавальний інтерес та створюють позитивне інтелектуальне середовище.

Проте однією з проблем сучасного викладання латинської мови є обмежена кількість аудиторних годин. Програма насичена граматичним та лексичним матеріалом (анатомічна, фармацевтична, клінічна термінологія), тому на детальний культурологічний аналіз афоризмів на занятті часто не залишається часу. Найкращим рішенням для вивчення та аналізу крилатих висловів є розподіл роботи між здобувачем вищої освіти та викладачем через призму самостійної роботи (СРС). У такому разі можливі два варіанти роботи: під час аудиторного заняття та СРС. У першому варіанті на початку або в кінці практичного заняття виділяється 3–5 хвилин для блиц-обговорення. Викладач не читає лекцію, а лише акцентує увагу на правильну вимову крилатого вислову, спрямовує дискусію та коригує помилки, зацікавлює здобувача вищої освіти додатково поцікавитися походженням та значенням запропонованого афоризму. Також таку роботу можна винести повністю на СРС, яка є «одним із важливих складників навчальної діяльності у закладах вищої освіти» (Petruk, 2023). Здобувачу вищої освіти пропонується не просто вивчити вислів напам'ять, а виконати його комплексний кейс-аналіз за певним алгоритмом: записати афоризм – зробити граматичний аналіз – перекласти – знайти автора – встановити історичний контекст – навести приклади сучасного використання – пояснити актуальність для майбутнього медика (рис. 2).

Рис. 2. Алгоритм роботи з латинськими крилатими висловами

В умовах компетентнісного підходу викладач виступає не джерелом готової інформації, а наставником, який пропонує алгоритм роботи та спрямовує пошукову діяльність здобувачів вищої освіти. Його основними функціями є: добір афористичного матеріалу; розроблення алгоритму аналізу; консультування здобувачів вищої освіти; організація дискусій; контроль результатів самостійної роботи. Викладач організовує інтерактивну бесіду («мозковий штурм» або дебати), де здобувачі вищої освіти презентують власне деонтологічне бачення афоризму, а педагог лише розставляє фінальні акценти. Це розвиває необхідні для майбутнього медичного працівника навички: комунікативну грамотність, здатність аргументувати свою думку та елітарне мислення.

Попри те що латинська мова більше не є засобом повсякденного спілкування, латинські афоризми, як ми вже зазначали, продовжують активно функціонувати в сучасному культурному та професійному просторі. Окрім того, латинські вислови широко використовуються як девізи університетів, медичних і громадських установ, трапляються в художній літературі, кінофільмах, рекламі, засобах масової інформації, а також у назвах брендів і компаній. Їх використання надає висловлюванню лаконічності, авторитетності та універсального змісту. Залучення здобувачів вищої освіти до виконання завдань, побудованих на реальних прикладах уживання латинських афоризмів, сприяє підвищенню мотивації до вивчення латинської мови.

Для СРС викладач може запропонувати здобувачам вищої медичної освіти розглянути декілька латинських афоризмів, які є девізами університетів, і запропонувати їм зробити їх граматичний аналіз та прокоментувати значення вислову. Здобувачі вищої освіти матимуть змогу представити виконання цього завдання як у формі презентації, так і у формі доповіді чи навіть підготувати тези для участі у студентській конференції. Як приклад можна запропонувати такі девізи: *“Omnium artium medicina nobilissima est”* (З усіх мистецтв медицина є найблагороднішою) – Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського, *“Tempus fugit, Academia sempiterna”* (Час плинний – Академія вічна) – Києво-Могилянська академія, *“Utilitas, honor et gloria”* (Користь, честь і слава) – Київський національний університет імені Тараса Шевченка, *“Veritas”* (Істина) – Гарвардський медичний університет (Harvard Medical School), *“Rerum cognoscere causas”* (Пізнати причини речей) – Лондонська школа економіки та політичних наук, *“Mens et Manus”* (Головою і руками) – Массачусетський технологічний інститут.

Також сьогодні латинські афоризми переживають відродження у соціальних мережах

(Instagram, TikTok) як статуси, підписи до фото або ідеї для татуювань. Популярними хештегами з використанням латинських сентенцій є: #CarpeDiem, #PerAsperaAdAstra, #MementoMori, #VeniVidiVici, #CumDeo, #DumSpiroSpero та ін. Здобувачам вищої освіти можна запропонувати завдання знайти в соцмережах приклад використання латинського вислову та проаналізувати правильність його написання і прокоментувати його значення.

Також латинські вислови часто використовуються у художній літературі як засіб створення інтелектуального контексту, характеристики персонажів та поглиблення ідейного змісту твору. Тому здобувачі вищої освіти завжди з ентузіазмом підходять до пошуку латинських крилатих висловів у художніх текстах. Яскравим прикладом є роман «Портрет Доріана Грея» Оскара Уайльда, у якому використовується вислів *“Carpe diem”* (Лови момент). Ідея насолоди життям і швидкоплинності молодості є центральною у творі та відображає світогляд головного героя Доріана Грея. Іван Франко часто використовував латинські афоризми у своїх наукових і публіцистичних працях, зокрема вислів *“Per aspera ad astra”* (Крізь терни до зір) став символом наполегливості та духовного розвитку, що відповідає ідейному змісту багатьох його творів. Назва відомого усім вірша Лесі Українки *“Contra spem spero”* (Без надії сподіваюсь) побудована на перефразуванні латинського крилатого вислову *“Dum spiro, spero”* (Поки дихаю, сподіваюсь).

Аналіз латинських висловів у контексті сучасної культури допомагає здобувачам вищої освіти усвідомити практичну цінність латинської мови, її зв'язок із майбутньою професією та роль у формуванні мовної, культурної й професійної компетентностей.

Висновки. Латинські крилаті вислови залишаються важливим елементом професійної підготовки майбутніх медиків. Їх використання сприяє засвоєнню граматики та медичної термінології, формуванню світогляду, морально-етичних цінностей, комунікативної культури та інтелектуального розвитку здобувачів вищої освіти. Знання латинських афоризмів та вміння доречно використовувати їх у письмовому й усному мовленні сприяють підвищенню мовної культури майбутніх фахівців, розширенню їхнього світогляду та розвитку навичок міжкультурної комунікації. Окрім того, такі вислови допомагають глибше осмислювати зміст наукових і художніх текстів, у яких вони нерідко функціонують як важливі змістові та стилістичні елементи. Завдяки цьому здобувачі вищої освіти отримують можливість долучитися до надбань світової культури та усвідомити безперервність інтелектуальних традицій від античності до сучасності.

В умовах обмеженого аудиторного часу найбільш ефективною формою роботи з афоризмами є самостійна діяльність здобувачів вищої освіти, організована за чітким алгоритмом та підтримана методичними рекомендаціями викладача. Такий підхід забезпечує поєднання професійної підготовки з гуманітарним розвитком особистості майбутнього працівника медичної сфери, що є одним із ключових завдань сучасної освіти. Правильно організована самостійна робота з афоризмами під чітким керівництвом викладача перетворює вивчення мови на захоплюючий процес саморозвитку.

Перспективу подальших досліджень убачаємо у створенні електронних ресурсів, інтерактивних платформ та цифрових банків латинських афоризмів для самостійної роботи студентів медичних спеціальностей.

Інформація про фінансування. Автори заявляють про відсутність фінансування для проведення цього дослідження та написання цієї статті.

Інформація щодо конфлікту інтересів. Автори заявляють про відсутність будь-яких

реальних або потенційних конфліктів інтересів.

Внесок кожного з авторів. Іванна Ворона – визначення концепції дослідження; підбір методів дослідження; підготовка рукопису – первинний текст; графічне представлення результатів; наукове керівництво. Галина Паласюк – аналіз даних; підготовка рукопису – перегляд і редагування; адміністрування процесу.

Інформація про використання штучного інтелекту. Автори рукопису свідомо засвідчують, що у процесі проведення дослідження та підготовки цього рукопису не використовували жодних інструментів або сервісів генеративного штучного інтелекту для виконання будь-яких завдань, перелічених у Таксономії делегування завдань генеративному штучному інтелекту “GAIDeT” (Generative Artificial Intelligence Delegation Taxonomy, 2025 p.). Усі етапи роботи – від концептуалізації до фінального редагування – виконано без залучення генеративного штучного інтелекту, виключно авторами.

Усі автори схвалили остаточний варіант рукопису.

References

1. Kolodnytska, O., & Palasiuk, H. (2019). Latynska aforystyka yak skladova sotsiokulturnoi pidhotovky studentiv-medykiv [Latin Aphorisms as a Component of Socio-Cultural Training of Medical Students]. *Medychna osvita – Medical education*, 3, 39–43. DOI: <https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2019.3.10646> [in Ukrainian].
2. Kovalskyi, Y. P., Pylypiv, O. H., Kovalska M. P. et al. (2000). Latynski rechennia dlia likariv [Sententiae Latinae ad usum medicorum]. Lviv : Vydavnytstvo “Medytsyna svitu”, 127 [in Ukrainian].
3. Palasiuk, H. B., Yarema, N. M., & Palasiuk, M. I. (2023). Zahalnoosvitnie znachennia latynskoi movy u profesiinii pidhotovtsi maibutnikh medykiv [The general educational significance of Latin in the professional training of future physicians]. *Medychna osvita – Medical education*, (4), 150–156. DOI: <https://doi.org/10.11603/m.2414-5998.2023.4.14490> [in Ukrainian].
4. Petruk L. (2023). Samostiina robota studentiv u konteksti formuvannia profesiinykh kompetentnostei maibutnikh uchytyliv [Independent work of students in the context of forming professional competencies of future teachers]. *Molod*

i rynek – Youth and market, 1 (209), 108–112. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.273460> [in Ukrainian].

5. Tsvyd-Hrom, O. P. (2012). Latynska mova yak osnova formuvannia profesiinykh ta svitohliadnykh zasad u studentiv VNZ v umovakh yevrointehratsii [Latin as a basis for the formation of professional and ideological foundations in university students in the context of European integration]. *Inozemni movy yak zasib realizatsii mizh predmetnykh zviazkiv u pidhotovtsi maibutnikh ahrariiv: mat. mizhnar. nauk.-prakt. konf. (26–27 zhovtnia, m. Bila Tserkva)*. Bila Tserkva. Retrieved from: <http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/1970> [in Ukrainian].

6. Tsymbaliuk, Yu. V. (1990). Latynski pryslivia i prykazky [Latin Proverbs and Sayings]. Kyiv: Vyshcha shkola [in Ukrainian].

7. Vorona, I. I., & Kitura, H. Ya. (2022). Latynski krylati vyslovy yak dzherelo formuvannia profesiino-komunikatyvnoi kultury u fakhivtsiv medychnoi haluzi [Latin catchphrases as a source of forming professional communicative culture among medical professionals]. *Medychna osvita – Medical education*, (2), 82–87. DOI: <https://doi.org/10.11603/m.2414-5998.2022.2.13272> [in Ukrainian].

Електронна адреса відповідального за подання статті: voronai@tdmu@edu.ua

Дата першого надходження статті до видання: 25.06.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 19.07.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 02.10.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)